

Voor een Vredevol collectief besluit : De sociocratische besluitvorming

Principes :

- ✓ De beslissingsmacht ligt niet bij een minderheid zoals in dictatoriale landen. De beslissingsmacht ligt ook niet langer bij een meerderheid van stemmen, tegenover een minderheid die minderheid van ontevreden tot gefrustreerd achterblijft. Het is ook geen besluitvorming bij consensus, waarbij concessies afgedwongen wordt om tot een gelijklopende stemming te komen.
- ✓ **!!!!!! Er wordt pas een besluit genomen als er geen enkel duidelijk gemotiveerd bezwaar meer is, van welke betrokkene dan ook, als iedereen in de kring consent geeft !!!!!!! M.a.w. als iedereen volstrekt tevreden is over het (herwerkte) voorstel.**
- ✓ Ideeën worden niet als eisen geformuleerd.
- ✓ Ideeën worden als voorstellen geformuleerd.
- ✓ Iedereen geeft iedereen het recht bezwaren te hebben tegen zijn/haar voorstel.
- ✓ We erkennen evenveel het belang van de ander, als ons eigen belang.

Deze besluitvorming omvat 5 onderdelen.

1. Er wordt een voorstel gelanceerd.
2. Er is of er wordt een kring van personen gevormd die zich betrokken voelen, rond het voorstel.
3. Als we geen bezwaren hebben zeggen we 'Ik heb geen bezwaar tegen het voorstel' en geven we consent aan het voorstel.
4. Als we bezwaren hebben zeggen we 'Ik heb bezwaar tegen het voorstel', weigeren we aan het voorstel consent te geven en delen we mee waarom we bezwaren hebben.

Er is de gezamenlijke wil om een afgebladderde muur opnieuw te schilderen. Het voorstel van de initiatiefnemer is deze in het donkerblauw te schilderen. Een stelling van de ander luidt bijvoorbeeld : 'Dat is een lelijk kleur' of 'Dan zal die muur aartslelijk zijn'. Een fundering is : 'Ik visualiseer deze muur in het donkerblauw, ik heb een afkeer van deze muur als ze in het donkerblauw geschilderd is.' De stelling wordt als waardeoordeel geuit. De initiatiefnemer zal zich wrevelig voelen. Want hij zal zich in zijn keuze aangevallen voelen. Bij de fundering wordt de mening uitgedrukt als een

kenmerk van de persoon zelf, dus geen kritiek op andere. De andere eerder de reflex hebben 'Eigenlijk kan dit niet dat iemand die hier woont of vaak voorbijgaat op een muur moet kijken waarvan hij/zij een afkeer heeft.'

Een stellend voorstel is : 'Deze muur zou pas echt mooi zijn in het helderrood'. Een funderend voorstel is : 'Ik zie deze muur heel graag in het helderrood verschijnen'. Bij de stelling zal de initiatiefnemer of misschien ook nog anderen in de kring zich wrevelig voelen als zijzelf op hun beurt een afkeer van het helderrood hebben. Er is kans dat het tot een discussie komt waaruit men niet of pas veel later uitkomt. Bij de fundering heeft iedereen de ruimte om kalm en helder in een fundering te verwoorden hoe hij/zij tegenover dit helderrood staat en kan het gemakkelijker tot een kleur komen waarvan niemand een afkeer heeft. Als twee van drie betrokkenen opteren voor het donkerblauw en één voor het rood wordt het in het meerder- minderheidsbesluit donkerblauw. De betrokkene die koos voor helderrood blijft ontevreden achter. In de sociocratie wordt het een kleur die alle drie bevat.

5. Het oorspronkelijke voorstel wordt herzien en besproken tot er geen enkel bezwaar meer is.

Vaak is er een ondergrens. Dit is het punt waarop iedereen van meet af aan akkoord gaat, ook al lijkt nu het tegenovergestelde.

Iedereen is voor vrede. De een is voor de stopzetting van de eigen wapenproductie en de wapenhandel. De ander voelt zich veiliger bij meer eigen wapenbezit.

Wat zijn de voordelen van deze besluitvorming ?

- ✓ Ieder die zich betrokken voelt heeft werkelijke inspraak;
- ✓ Niemand wordt uitgesloten;
- ✓ Er zijn alleen winnaars, geen verliezers;
- ✓ Als het gemeenschappelijk genomen besluit slecht uitvalt, treft niemand verwijt. Want het besluit werd zonder dwang unaniem genomen. Iedereen draagt dus de verantwoordelijkheid in het besluit van allen. Omdat niemand wat verweten wordt, moedigt het mensen aan om openhartig hun standpunten naar voren te brengen;
- ✓ Het is conflictvermijdend. De voortdurende machtsstrijd tussen meerderheid en minderheid en manipulatie om tot de meerderheid te behoren vervalst. Ideologische tegenstellingen worden overbrugd;
- ✓ Door de actieve deelname aan het besluitvormingsproces, ontstaat er ook meer ruimte voor creativiteit of komt verborgen inspiratie naar boven, wat de kwaliteit van het leven binnen de groep en van de resultaten ten goede komt;
- ✓ Omdat er telkens een voor het individu aanvaardbaar besluit wordt genomen, vindt hij/zij genoegdoening in het feit dat voor de ander ook oplossingen gevonden zijn. Niets weerhoudt er ons nog van in de volle genoegdoening van anderen te delen. Dit verbindt mensen met elkaar en doet met meer plezier en vertrouwen samen werken.
- ✓ Deze besluitvorming is uitermate geschikt om grote groepen tot een besluit te laten komen waar ieders behoeften volledig zijn erkend. Hierbij worden allen betrokken en ieder onderwerp wordt zolang besproken en veranderd tot niemand er nog een gefundeerd bezwaar tegen heeft en iedereen zijn/haar consent geeft. Deze soort van besluitvorming kan

goed gebruikt worden in groepen van ongeveer 25 mensen. Bij grotere groepen mensen worden deze in groepen van 25 onderverdeeld. Nadat ieder van deze groepen tot een besluit is gekomen, gaan twee vertegenwoordigers van elke groep dan naar een tweede niveau waar de resultaten van zo'n 12 groepen op dezelfde wijze besproken kunnen worden. Zijn er meer dan 12 groepen op het tweede niveau dan wordt het proces zoveel malen als nodig herhaald. Pieter Kooistra beschrijft in "Het ideale eigenbelang : een extra UNO-Marshallplan voor alle mensen hoe de gehele wereldbevolking bij de besluitvormingsgesprekken kan betrokken worden.

Kees Boeke gaf aan dit besluitvormingsmodel de naam sociocratie. Het Latijnse woord socius = 'het bindende, gemeenschappelijke'. Het Griekse woord kratos = 'macht, vermogen.' Het samengestelde woord sociocratie = 'de macht van allen samen.'

Kees Boeke had kennis gemaakt met deze besluitvorming bij de Quakers en paste het toe in zijn eigen school die hij in Bilthoven, Nederland opgericht had.

Elektrotechnisch ingenieur Gerard Endenburg, een leerling van Kees Boeke, ontwikkelde Boeke's visie tot een samenstel van procedures en beginselen en beproefde en praktiseerde dit met succes in zijn eigen bedrijf dat hij overgenomen had en gefusioneerd had met dat bedrijf van zijn vader, Endenburg Elektrotechniek.

Gerard heeft zich terug getrokken uit de dagelijkse leiding van Endenburg Elektrotechniek om zich te kunnen wijden aan het leiden van het Sociocratisch Centrum in Rotterdam, een adviesbureau dat een scala van bedrijven en organisaties bijstaat bij het invoeren van Sociocratie en opleidingen en workshops in sociocratie verzorgt.

Gerard is ook professor aan de faculteit Economische en Bedrijfswetenschappen van de Universiteit van Maastricht, waar Sociocratie een onderdeel vormt van zowel het studieprogramma als van de academische praktijkbeoefening. Hij bekleedt de leerstoel van "De lerende organisatie, in het bijzonder de Sociocratische Kringorganisatie".

Marleen Brutyn tekende een ontwerp uit voor de toepassing ervan in lokale gemeenschappen met een stappenplan op een wijze dat de huidige gemeentelijke instellingen gehandhaafd blijft (zie bijlage).

Voetnoot

Voor meer informatie:

Het Sociocratisch Centrum Nederland, Pr. Pieter Christiaanstraat 61, 3066 TB Rotterdam, www.sociocratie.nl verzorgt cursussen en trainingen in de toepassing van de Sociocratische Besluitvorming.

Bijlage : Stappenplan voor de toepassing van de sociocratische besluitvorming op gemeentelijk niveau, het IVIG-ontwerp (IVIG staat voor : INSPRAAK VOOR IEDER IN DE GEMEENTE)

Hoe kan ieder op all win wijze of in evenwaardigheid, inspraak hebben op gemeentelijk niveau door de toepassing van de sociocratische besluitvorming ?

Aan elke inwoner wordt de mogelijkheid geboden, voorstellen, tegenvoorstellen en bezwaren in te dienen :

- ✓ vanuit het gezond eigenbelang, vanuit de eigen kunde en inzicht en vanuit praktische, financiële, esthetische en milieuvriendelijke overwegingen;
- ✓ betreffende de lopende dossiers bij aanvang van de toepassing van de sociocratische besluitvorming;
- ✓ betreffende de voorstellen en plannen die gelanceerd worden;
- ✓ betreffende bestaande toestanden die aan de indiener van het bezwaar nadeel berokkent of waaraan hij/zij verbetering kan brengen;
- ✓ betreffende de begroting. Dit kunnen bezwaren zijn tegen de besteding van 'zijn/haar' belastinggelden en/of voorstellen voor een betere prijs/kwaliteit verhouding van de te verrichten werken of aan te kopen goederen.

Wat zijn de stappen voor de toepassing van de sociocratische besluitvorming op gemeentelijk niveau ?

Stap 1 : de bewoners worden op de hoogte gebracht van de lopende dossiers en van de jongste voorstellen uit de gemeenteraad. Deze overdracht kan gebeuren via een nieuw gratis huis-aan-huis-maandblad met bijvoorbeeld de naam "Inspraak" en via de site van de gemeente.

Stap 2 : de bewoners mogen hun bezwaren en tegenvoorstellen indienen vanuit het gezond eigenbelang, vanuit de eigen kunde en inzicht en vanuit praktische, financiële, esthetische en milieuvriendelijke overwegingen. Ook mogen ze nieuwe voorstellen of bezwaren tegen bestaande toestanden indienen. Alles wordt gepubliceerd in het volgend nummer van 'Inspraak'.

Stap 3 : alle oud en nieuw betrokkenen bij een dossier of afgevaardigden van belangengroepen worden uitgenodigd deel te nemen in sociocratische kringen. Daar wordt oplossingszoekend tewerk gegaan tot er geen enkel bezwaar meer is en een besluit kan genomen worden.

Stap 4 : het besluit wordt gepubliceerd in 'Inspraak' om er zeker van te zijn dat geen enkele inwoner of verkozen mandataris/gevolmachtigde nog bezwaar heeft en om iedereen te informeren.

Stap 5 : de gemeenteraad stemt het besluit unaniem. Het College van Burgemeester- en Schepenen/Wethouders voert de besluiten uit en zorgt voor de naleving ervan, samen met de

ambtenaren die eveneens volgens de sociocratische besluitvorming gaan functioneren wat de werkzaamheden en de interne beslissingen betreft.

De sociocratische besluitvorming in de gemeente kan in feite pas werken als er uitgegaan wordt van het all win principe, namelijk : VOOR IEDER EN TEGEN NIEMAND

- ✓ Elk bezwaar is omkleed met een gemotiveerd advies, fundering of geldige klacht uit praktische, esthetische, financiële en leefmilieuvriendelijke overwegingen.
- ✓ Er kan geen bezwaar ingediend worden tegen een voorstel van een buurman/vrouw, omdat er een conflict is met die buurman/vrouw omtrent een ander onderwerp of omdat de indiener van het voorstel tot een leefgemeenschap behoort waartegen een afkeer is. Niet de afkomst of de aard van de mens mag bepalend zijn, alleen het gezonde eigenbelang van het individu.

Hoe worden de ideologieën in de gemeentelijke context overbrugd ?

Door de toepassing van de sociocratische besluitvorming en het all win principe Voor Ieder en Tegen Niemand komen het gemeenschappelijk belang en het persoonlijk belang met elkaar in evenwicht. Dit kan leiden tot een sterke verbetering van het algemeen leefklimaat.

Bij de toepassing van de sociocratische besluitvorming op gemeentelijk niveau komt het partijwezen er in praktijk wat op de achtergrond te staan. Iedereen zal zich meer gaan richten op elk onderwerp afzonderlijk, weliswaar in samenspraak met andere onderwerpen om de begroting in evenwicht te kunnen houden. Door het vervagen van het partijwezen wordt iedereen ook meer gezien als een individu dan als een vertegenwoordiger van een partij, waardoor ook dit conflictmakend element verdwijnt.

Er is geen radicale omverwerping van instellingen nodig. De huidige gemeentelijke instellingen en de huidige gemeentewet blijven bestaan. Het College van Burgemeester- en Schepenen/Wethouders, de gemeenteraad en alle inwoners van de gemeente vormen samen de regelgevende macht. De Burgemeester, Schepenen/Wethouders en gemeenteraadsleden blijven net als voorheen voorstellen en bezwaren indienen. De instandhouding van de huidige gemeentelijke instellingen garandeert de organisatie van de stad, de bijeenkomst van de vergaderingen, de uitvoering en de naleving van de beslissingen.

Het ambtenarenapparaat functioneert in haar werking en het nemen van interne beslissingen eveneens volgens de sociocratische besluitvorming. Er is recht op controle op de juistheid van de uitvoering van de besluiten vanwege de leden van het stadsbestuur, de inwoners van de gemeente en de belanghebbende buiten de gemeente.

Wat betekent de toepassing van de sociocratische besluitvorming in de gemeenten waar grote groepen allochtonen wonen?

Ook inspraak voor de omvangrijke groep allochtonen waardoor :

- ✓ wisselende persoonlijke contacten tussen autochtonen en allochtonen via de verschillende sociocratische kringen;
- ✓ het ontdekken dat mensen uit de verschillende leefgemeenschappen dan toch dezelfde problemen hebben, standpunten delen, samenspraak kunnen hebben;
- ✓ het kennis maken met elkaars angsten en van elkaars onwetendheid en het besef krijgen dat iedereen recht heeft op angsten en frustraties;
- ✓ het scheppen van vertrouwen tussen de verschillende leefgemeenschappen;
- ✓ allochtonen die enthousiast zijn over hun verkregen inspraak en de sociocratische besluitvorming uitdragen naar hun land van herkomst waardoor sneller democratische ontwikkeling in die landen;

Er is ook inspraak voor burgers die heden gesitueerd worden als behorend tot de uiterste partijen en organisaties. Met evenveel recht mogen zij aan de sociocratische besluitvorming in de gemeente deelnemen zolang ze op all win wijze handelen: Voor Ieder en Tegen Niemand. Een bezwaar kan niet geldig zijn als ze gericht is tegen bijvoorbeeld een buurman/vrouw waarmee hij/zij in conflict is of tegen iemand uit een andere gemeenschap uit afkeer van die gemeenschap.